

Список використаних джерел:

1. Методика вивчення ліричного твору в школі [Електронний ресурс] // ua-referat.com. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: http://ua-referat.com/Методика_вивчення_ліричного_твору_в_школі_на_матеріалах_лірики_Г_Гейне.
2. Равікович А. Йозеф фон Айхендорф. Sehnsucht [Електронний ресурс] / Аркадій Равікович // Стихи.ру. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.stihi.ru/2010/09/02/7515>.
3. Josef Billen. Undeutbare Welt. Sinnsuche und Entfremdungsfahrung in deutschen Naturgedichten von Andreas Gryphius bis Friedrich Nietzsche / Josef Billen, Friedhelm Hassel. – Würzburg: Königshausen & Neumann, 2005. – 339 Seiten.
4. Svenja Flamme. Interpretation: Sehnsucht – Joseph von Eichendorff [Електронний ресурс] / Svenja Flamme – Режим доступу до ресурсу: <http://lyrik.antikoerperchen.de/joseph-von-eichendorff-sehnsucht,textbearbeitung,29.html>.

Савчук А.Я.

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

АНАЛОГІЯ ЯК РИТОРИЧНИЙ ПРИЙОМ АРГУМЕНТАЦІЇ В НАУКОВО-КРИТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДЕВІДА ЛОДЖА

Аргументативний аналіз тексту все частіше постає об'єктом лінгвістичних досліджень. Осмислення мови як найважливішого інструменту соціальної взаємодії підтверджує актуальність вивчення для лінгвіста логічної та лінгвістичної площин аргументації, оскільки успішне використання прийомів аргументації залежить як від їхньої логічної композиції, так і від ефективного вербального втілення.

Стилістичні прийоми, що впливають на почуття читачів, відіграють в процесі переконання важливу роль. Науково-критичний дискурс Девіда Лоджа як письменника, художника слова закономірно характеризується великою кількістю лексичних і синтаксичних стилістичних засобів, що використовуються в якості прийомів аргументації. Оскільки стилістичні засоби вивчалися в рамках античної риторики як прийоми мови переконання, доцільно об'єднати їх, позначивши терміном «риторичні прийоми аргументації».

В ході дослідження визначено, що одним з найпоширеніших стилістичних прийомів є аналогізація, котра часто використовується автором для обґрунтування тези. Івін визначає аналогію як «умовивід про приналежність певної ознаки предмету на основі того, що схожий з ним інший предмет володіє цією ознакою» [1, с. 174]. Той факт, що аналогія здатна змусити нас віддати перевагу одній гіпотезі перед іншою, вказує на те, що вона має силу аргументації [2, с. 225]. Найпростішим прикладом аналогії може служити вислів: «Книга А – антиутопія, написана гарною мовою, що має

цікавий сюжет і заслуговує похвали. Книга В також є антиутопією з гарною мовою і цікавим сюжетом. Значить, книга В також, мабуть, заслуговує на похвалу». [Івін, 1997: 175]. Схематично аналогію можна представити у вигляді формули: «А відноситься до В також як С до D». Сукупність членів А і В, на яких ґрунтується висновок, називається темою, а сукупність членів С і D, які служать для підкріплення аналогії – форою. Тема і фора при побудові аналогії мають належати до різних предметних областей, при цьому тема, як правило, належить до духовної області, а фора – до матеріально-чуттєвої. Фора найчастіше відома краще, ніж тема структуру або значення якої фора повинна прояснити [2, с. 226].

В есе “The Novel Now. Theories and Practices” Девід Лодж, демонструючи ідеологічну функцію критичної діяльності, вибудовує аналогію між творами художньої літератури та пірамідою: “*The critical activity also had an ideological function, seldom overtly acknowledged, namely, the maintenance of a canon. The storehouse of fiction has many floors, but it is shaped like ziggurat, or pyramid.*” [3, с. 11] (Критична діяльність також мала ідеологічну функцію, зрідка відкрито визнану, а саме – дотримання канону. Скарбниця художньої літератури має багато поверхів, але формується як зигурат чи піраміда). Перше речення становить тезу, тоді як друге – обґрунтування за допомогою аналогії. Використовуючи множинну аргументацію, Девід Лодж розвиває свою думку у наступних фрагментах: 1) “*There is a lot of space on the ground floor for contemporary work, but much of it is speedily dumped in the trash cans ..., without ever having been shelved upstairs in the storeys reserved for ‘serious’ writing.*” [3, с. 11] (На першому поверсі є багато місця для сучасних робіт, але більша їх частина швидко скидається у смітники ..., так і не маючи змоги побувати нагорі – на поверхах, призначених для «серйозного» письма); 2) “*As authors are promoted higher and higher up the scale of value, and recede into the historical past, their number becomes fewer and fewer, the accommodation for them more limited. The top floor, reserved for the classics, is very small indeed.*” [3, с. 11] (Що вище автори піднімаються (поверхами) за рівнем цінності, і відступають в історичне минуле, то їхня кількість зменшується, а місця для них стають більш обмеженими. Верхній поверх, призначений для класиків, є насправді вкрай тісним.) Слід зазначити, що використовуючи прийом аналогії автор витлумачує ієрархію творів художньої літератури у зрозумілій всім спосіб.

В есе “Beginning” Девід Лодж послуговується прийомом аналогії у наступному фрагменті: “*The beginning of a novel is a threshold, separating the real world we inhabit from the world the novelist has imagined*” [4, с. 5] (Початок роману – це поріг, який відділяє реальний світ, в якому ми живемо з світом, який уявив письменник). У наведеному мікроконтексті проводиться аналогія між початком літературного твору та порогом. На думку критика, існує безліч прийомів, які застосовують автори, щоб розпочати власні твори. Використовуючи множинну аргументацію, Девід Лодж нанизує свої аргументи, за допомогою аналогії, переконає читача в істинності власної думки: 1) “*Most readers will give an author the benefit of the doubt for at least a few pages, before*

deciding to back out over the threshold” [4, с. 5] (Більшість читачів нададуть автору шанс сумніву, принаймні на декілька сторінок, перш ніж прийняти рішення про відмову переступити поріг); 2) “*Madox Ford's famous opening sentence is a blatant ploy to secure the reader's attention, virtually dragging us over the threshold by the collar.*” [4, с. 6] (Знамените перше речення Медокса Форда є обурливим прийомом, що забезпечує увагу читача, фактично перетягуючи нас через поріг за комір); 3) “*At the beginning of Adam Bede, by a neat rhetorical trick with the drop of ink..., George Eliot transforms the act of writing into a kind of speaking, a direct yet intimate address to the reader, inviting us “over the threshold” of the novel...*” [4, с. 10] (На початку Адама Біда, акуратним риторичним трюком за допомогою краплі чорнила ..., Джордж Еліот перетворює акт письма у свого роду мовлення, пряме, але водночас інтимне звернення до читача, запрошуючи нас «через поріг» роману).

Дослідження встановило, що в науково-критичному дискурсі аналогія виконує функцію пояснення, тлумачення, переконання, а також експлікує синкретизм науково-критичного дискурсу Девіда Лоджа, в якому поєднуються елементи художнього і наукового стилів.

Список використаних джерел:

1. Ивин А.А. Основы теории аргументации: Учеб. – М.: ВЛАДОС, 1997 – 352 с.
2. Перельман Х. Новая риторика: трактат об аргументации. // Язык и моделирование социального взаимодействия. М.: «Прогресс», 1987 г. – 463 с.
3. Lodge D. After Bakhtin. Essays on Fiction and Criticism. – London & New York: Routledge, 1990.
4. Lodge D. The Art of Fiction. – Penguin Books, 1992. – 240 p.

Ткаченко Ю.В.

аспірантка,

Науковий керівник: Сойко І.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Інститут філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УКРАЇНСЬКІ ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ НАУКОВИХ ТЕКСТАХ

На початку ХХІ століття дослідження мови у діалозі культур і цивілізацій набуває особливого значення. Тому за останні два десятиліття у зв'язку з активізацією міжнародних контактів акцентувалася увага на вивченні національних особливостей мовної свідомості комунікантів – представників різних лінгвокультурних спільнот.